

Van der Rullen' en de eerste Veghelse op Schildershoek

Nergens in de regio is de ruimtelijke dynamiek zo groot als in Veghel. Veghelaren zijn immers landmakers. Gedreven door een florierende economie creëerden ze het huidige landschap dat een mengelmoes is van authentiek Meierijs beekdallandschap, ruilverkaveling en verstedelijking. Waar het oude Veghel verdwenen is, zou je verwachten dat haar verhalen ook verloren raakten. Toch dragen mensen in de hele regio via hun familienaam (on)bewust die oude verhalen met zich mee. In deze serie passeren typische, in Veghel gewortelde familienamen de revue.

Door: Rolf Vonk.

Het is één van de meest opzienbarende werken voor de Veghelse geschiedenis: de Ecce Homo of 'Man der Smarten' uit het atelier van Jeroen Bosch dat we tegenwoordig kunnen aanschouwen in het Museum of Fine Arts in Boston. Op de zijpanelen van dit altaarstuk staat een devote Heylwich Hendrickx van der Rullen afgebeeld. Misschien wel het eerste Veghelse gezicht dat werd vereeuwigd in de schilderkunst. Heylwich was een dochter van Veghelaren Hendrick Wouter van der Rullen en Lijsbeth Ansem die Vriese van Beukelaar. Haar overgrootvader woonde op de hoeve Ten Rullen, waarnaar de familie vernoemd was. Deze boerderij en haar akkers Rullenkamp en Rullenstreepkens lag aan de Blauwe Kei, op de plek van de huidige parkeerplaats van Albert Heijn.

Lieve Vrouwe Broederschap

'Rullen' wijst op een snelstromend waterloopje, ongetwijfeld de Rijtloop, dat ter plaatse vanaf de dekzandrug naar de Aa liep. De Van der Rullens behoorden tot de voorname Veghelse families van de vijftiende eeuw. Ze bezaten een groot aantal goederen rond het Beukelaar, Hezelaar en de Boekt en waren actief in het dorpsbestuur. Zo was de vader van Heylwich van 1436 tot 1445 schepen van Veghel. Hij bezat een boerderij nabij de hoeve Ten Rullen en het is het aannemelijk dat Heylwich daar werd geboren. Heylwich belandde in Den Bosch naar haar huwelijk met Franco van Langel. Die klom van notaris en klerk op tot stadssecretaris en was lid de Zwanenbroeders of het Illustre Lieve Vrouwe Broederschap. Het echtpaar woonde toen in een groot huis aan de Zijle, direct achter het Stadhuis. De Zwanenbroeders vergaderden enkele keren in huize Van Langel. Het is dan ook niet vreemd dat het medelid Jeroen Bosch een bekende was van de familie en dat het gezin Van Langel-Van der Rullen werd vereeuwigd in zijn atelier. Het altaarstuk dateert overigens van na de dood van Franco en Heylwich. Het werd als eerbetoon aan Hendrixken van Langel geschilderd in opdracht van haar weduwnaar Peter van Os, die zijn schoonvader opvolgde als stadssecretaris.

Rullenstreepkens

Op het altaarstuk staat ook het familiewapen Van der Rullen afgebeeld: drie gouden rozen op een rood veld. Die rozen waren ook afgebeeld in het woonhuis van Heylwichs broer, de apotheker Wouter van der Rullen, aan de Bossche Markt. Niet alle Van der Rullens bereikten de eeuwige roem van Heylwich. De Van der Rullens die in Veghel bleven plakken, vonden vooral een bestaan in de landbouw en verdwenen 'gezichtsluus' in de geschiedenis. De veldnaam Rullenstreepkens aan de Blauwe Kei werd echter tot in de jaren '50 herinnerd door oude Veghelaren. Hoewel de familie uit Veghel verdween, bestaat ze heden ten dage rond Oirschot nog als Van Rulo. Dit zijn de nakomelingen van Veghelaar Arien Goorts van der Rullen die in 1657 in Sint-Oedenrode huwde met Catelijne Corstiaen van Heeswijk.

Lidmaatschap of meer weten over de geschiedenis van Veghel en haar kerkdorpen? Kijk op www.vehchele.nl

De Ecce Homo uit het atelier van Jeroen Bosch met daarop de Veghelse Heylwich van der Rullen werd rond 1501 geschilderd.